

Social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theils talepapir

Anledning	Samråd AE-AH om lovforslag om magtanvendelse
Dato / tid	Torsdag den 2. maj kl. 14.15-15.15
Sted	Socialudvalget
Talens varighed	Ca. 9 minutter

Samrådsspørgsmål AE-AH er stillet efter ønske fra Charlotte Broman Mølbæk (SF) og Brigitte Klitskov Jerkel (K).

Samrådsspørgsmål AE

Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, hvorfor ministeren ikke har indkaldt politiske drøftelser, inden lovforslaget om ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten og om forældelse af underholdsbidrag m.v., der indeholder betydelige ændringer, blev sendt i ekstern høring?

Samrådsspørgsmål AF

Vil ministeren på et åbent samråd – under henvisning til den politiske aftale fra 2018 - redegøre for, hvorfor ministeren ikke følger aftalen og inviterer partierne løbende til at følge området?

Samrådsspørgsmål AG

Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, om ministeriet har taget udgangspunkt i Evaluering af de reviderede magtanvendelsesregler i forbindelse med udfærdigelsen af lovforslaget, som det er sendt i ekstern høring, og i positivt fald i hvilket omfang, og vil ministeren redegøre for, om der i lovforslaget ligger betydningsfulde elementer, som ikke er indeholdt i evalueringen?

Samrådsspørgsmål AH

Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, om ministerens lukkede forum Sammen om Handicap har været med til at kvalificere indholdet af lovforslaget?

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for det. Altså først og fremmest vil jeg sige, at det er verdens mærkeligste tidspunkt, det her samråd ligger på.

For når klokken den slår 17.00, så er pressen indkaldt til presse møde, hvor vi fremlægger en aftale, som bl.a. indeholder forslag om magtanvendelse med de meget store forandringer, der er i det forslag. Sådan kan man ikke altid planlægge ting i politik, hverken den ene eller den anden vej rundt.

Og den ene af samrådsspørgerne er i øvrigt en del af den aftale, der fremlægges. Men ellers er alt ved det her samråd godt, så vi tager den derfra.

Først og fremmest vil jeg sige, at det er centralt, at borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne mødes af et omsorgsfuldt personale, som fremmer borgerens selvstændighed og selvbestemmelse, og bidrager til at forbedre den enkeltes muligheder for livsudfoldelse gennem både fællesskaber og inklusion i samfundet.

Og så vil jeg sige om lovforslaget, at det ikke ændrer på, at det grundlæggende formål med regelsættet er,

- at magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige.
- indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.
- anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten må kun ske for at sikre personens omsorg og værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på et bo- eller dagtilbud eller hensynet til andre.
- forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal kommunen foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.
- hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, så skal de anvendes.
- magtanvendelser skal i øvrigt udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødige krænkelse eller ulempe.

Det, synes jeg, er vigtigt at nævne – også i forhold til de udsagn, jeg har hørt fra flere i medierne, som gerne vil have fokus på den socialpædagogiske tilgang og en forebyggende indsats.

Selvfølgelig, har jeg lyst til at sige. Altså jeg har simpelthen ikke hørt om noget parti eller en enkeltperson, der har en anden opfattelse af det. Og jeg er enig i, at vi skal sikre, at medarbejderne på botilbuddene har de rette kompetencer. Og det er også noget af det, vi har siddet og forhandlet i forbindelse med den aftale, der præsenteres senere på dagen.

Fordi spørgsmålet om at give den rette socialpædagogiske indsats hænger jo tæt sammen med, hvad det er for noget personale, vi har på botilbuddet eksempelvis. Og hvad er det for nogle kompetencer, de har.

Så målet med det her lovforslag er absolut ikke, at der udøves mere magt, men at man har de rette værktøjer, når man som socialpædagog står i svære situationer, hvor en borger fx er i fare eller er ude af stand til at forstå konsekvenserne. Og på den baggrund kommer til at optræde grænseoverskridende i forhold til eksempelvis nogle af de andre beboere, der er omkring dem.

Så arbejder vi i øvrigt også med spørgsmål om forråelse i det hele taget, hvor vi har set nogle ret grelle eksempler på det. Og en af de ting, som nogle af parterne i det forum, der hedder Sammen om Handicap, har meldt ind, er, at vi skal kigge på muligheden for etisk kodeks. Det har man på andre områder og giver en god standard for, hvordan man opfører sig.

For det tredje er det vigtigt at nævne – som det også blev tilkendegivet i forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget, og det ligger jo så i forlængelse af, at vi har et pressemøde kl. 17. Det giver sig selv, at der kommer ændringsforslag til det her forslag. Og store dele af lovforslaget kommer til at bortfalde. Så bare for at sige, at der er noget i det her, hvor vi kan bruge meget lang tid på at sidde og snakke om det i dag. Der vil i hvert fald være en del af dem, der sidder til stede her i dag, der nu ved, hvordan aftalen er landet.

[Svar på samrådsspørgsmål AE – ”Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, hvorfor ministeren ikke har indkaldt politiske drøftelser, inden lovforslaget om ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten og om forældelse af underholdsbidrag m.v., der indeholder betydelige ændringer, blev sendt i ekstern høring?”]

Hvis jeg starter med samrådsspørgsmålet AE. Så har jeg drøftet spørgsmålet om magtanvendelse med parterne i

Sammen om Handicap. De er rygende uenige med hinanden om, hvor det her skal lande henne. det, som det er.

Og det er jo hele ideen med at have Sammen om Handicap. Det er, at de meget forskellige opfattelser, der er, kommer ind til et fælles bord, hvor man kan lade meningene brydes. Og så finde frem til nogle gode snitflader imod det.

I Sammen om Handicap deltager både repræsentanter fra medarbejderorganisationerne, og der er repræsentanter fra handicaporganisationerne. Og så sidder der i øvrigt borgmestre. Og perspektiverne alt efter, hvor man sætter sig, er meget forskellige.

Regeringen har fremsat lovforslaget. Blandt andet, fordi der ligger en revisionsbestemmelse i lovgivningen, og vi derfor skal behandle det inden udgangen af den her

Folketingssamling. Så vi har sendt lovforslaget i ekstern høring. Og fordi vi var i gang med et forhandlingsforløb, har vi jo godt kunnet gætte, at der nok var nogen, der havde noget, de gerne ville sige om spørgsmålet om magtanvendelse. Det har der også været. Så de partier, vi har forhandlet med, har i sagens natur haft meget skarpe holdninger til spørgsmålet om magtanvendelse og det

forslag, der var lagt ind. Så bare for at sige, at det ikke er gået stille for sig.

Og det er klart, at når vi også sender et lovforslag i høring, så er det jo ikke for sjov. Ting bliver sendt i høring for, at vi kan blive klogere. Og det vil sige både de første drøftelser, der har været i Sammen om Handicap, de politiske forhandlinger, der har været med Folketingets partier, den høringsfase, der har været, har jo meget tydeligt tilkendegivet, at der er nogle af de ting, der ligger i lovforslaget, som bør pilles ud.

For mig er det en væsentlig del af vores demokrati. Både den del, der handler om forhandlinger, men faktisk også høringen, hvor jeg jo synes, at det klæder os at lytte på de indvendinger, der kommer.

[Samrådsspørgsmål AF – ”Vil ministeren på et åbent samråd – under henvisning til den politiske aftale fra 2018 - redegøre for, hvorfor ministeren ikke følger aftalen og inviterer partierne løbende til at følge området?”]

Så vil jeg fortsætte med spørgsmålet AF om opfyldning på den politiske aftale fra 2018. Nu er det godt nok ikke mig, der har siddet i stolen som socialminister i hele perioden, siden aftalen blev indgået i 2018. Jeg var til gengæld ordfører

dengang, den blev indgået. Men jeg vil gerne redegøre for, hvordan der er fulgt op på aftalen.

Lovforslaget, som implementerede indholdet af den politiske aftale på handicapområdet og den samtidige aftale på demensområdet, trådte i kraft den 1. januar 2020. Det fremgik af aftalen, at reglerne skulle evalueres tre år efter ikrafttræden. Denne evaluering blev udarbejdet af Rambøll og efterfølgende sendt til Socialudvalget i august 2023.

Det fremgik af det lovforslag, at magtanvendelsesreglerne i serviceloven skulle revideres i folketingsåret 2023-2024, og det er derfor, vi har fremsat det lovforslag, vi taler om i dag.

Endelig fremgik det af aftalen fra 2018, at aftaleparterne skulle mødes én gang årligt til en politisk statusdrøftelse fra de nye reglers ikrafttræden frem til evalueringen. Sådan en statusdrøftelse fandt sted i efteråret 2021. Der blev ikke afholdt en statusdrøftelse i 2022. Jeg blev selv udnævnt til minister den 15. december 2022, og evalueringen blev sendt til Socialudvalget i august 2023. Og derfor har det fulgt planen for, hvordan der skulle inddrages.

[Samrådsspørgsmål AG – ”Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, om ministeriet har taget udgangspunkt i Evaluering af de reviderede magtanvendelsesregler i forbindelse med udfærdigelsen

af lovforslaget, som det er sendt i ekstern høring, og i positivt fald i hvilket omfang, og vil ministeren redegøre for, om der i lovforslaget ligger betydningsfulde elementer, som ikke er indeholdt i evalueringen?”]

Jeg går videre til spørgsmål AG i forhold til, om der er taget udgangspunkt i den evaluering af magtanvendelsesreglerne, som blev sendt til Folketinget i august 2023, og i forhold til om der er betydningsfulde elementer i lovforslaget, som ikke er indeholdt i evalueringen. Og der er det vigtigt for mig at sige, at evalueringen siger grundlæggende ikke særlig meget om, hvad det er for nogle regler, der bør ændres eller indføres. Evalueringen handler mere om, hvordan reglerne fra den politiske aftale af 2018 er blevet implementeret, herunder i forhold til overensstemmelsen mellem registrerede magtanvendelser og det faktiske antal magtanvendelser samt ledernes og medarbejdernes kendskab til reglerne. Lovforslagets indhold ligger helt generelt ud over indholdet af evalueringen af den grund. Altså fordi det simpelthen ikke er det, evalueringen har forholdt sig til.

Ministeriet har naturligvis forholdt sig til evalueringen, inden lovforslaget blev udarbejdet. Og vi afsatte med seneste SSA i alt 2,8 mio. kr. i 2024-2026 til at understøtte implementeringen af og kendskabet til de nye regler

herunder informations- og undervisningsmateriale, formidlingsarrangementer, temadage og lignende.

Lovforslaget er i stedet for evalueringen blevet til på baggrund af interessentinddragelse. Social-, Bolig- og Ældreministeriet afholdt i maj 2023 en workshop med inddragelse af brugerorganisationer, leverandørrepræsentanter, faglige organisationer og KL. Desuden har ministeriet søgt rådgivning fra Det Centrale Handicapråd og Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi.

Derudover har organisationerne i workshoppen haft mulighed for at afgive høringssvar i forbindelse med den eksterne høring. Det er der rigtig mange, der har gjort brug af, og det er vi vældig taknemmelige over, at man har brugt sin tid på og er kommet med rigtig mange gode indspark.

[Samrådsspørgsmål AH – ”Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, om ministerens lukkede forum Sammen om Handicap har været med til at kvalificere indholdet af lovforslaget?”]

Afslutningsvis vil jeg besvare spørgsmål AH i forhold til, om parterne i Sammen om Handicap har været med til at kvalificere indholdet af lovforslaget.

Parterne i Sammen om Handicap har ikke fået forelagt lovforslaget, inden det blev sendt i ekstern høring, hvis det er det, der menes med spørgsmålet. Men jeg har selvfølgelig løbende haft dialog med parterne om flere emner på handicapområdet, siden vi første gang mødtes i Sammen om Handicap i september 2023 – også om magtanvendelse.

Jeg vil ikke sidde her og udlægge, hvad de enkelte parter konkret har sagt. De må selv fremlægge deres synspunkter. Det tænker jeg, de redegør for bedre selv, end jeg skal sidde og gengive det. Men flere parter – også jeg selv – har en opfattelse af, at reglerne, som de er i dag, på nogle punkter simpelthen ikke er helt rigide.

Jeg har selv været med til at lave dem, så det er ikke nogen kritik af alle mulige, der har gjort alt muligt forkert. Men der er nogle ting, hvor vi har ramt det skævt. Så er der i øvrigt også sket en teknologisk udvikling, som på nogle punkter, bl.a. i forhold til kamerakig, gør, at tingene er anderledes i dag, end dengang vi ændrede på reglerne sidst.

Og så vil jeg vende tilbage til det, jeg indledte med: Nemlig at der kommer ændringsforslag. Og det gør der selvfølgelig på baggrund af de politiske forhandlinger, der har været

omkring lovforslaget og de høringssvar og andet, der er kommet ind, som vi har lyttet på.

Tak for ordet.